

Lausunto Suomenlinnan ja Mikael Agricolan kirkkojen siirtämisestä yhteisen seurakuntatyön hallintaan yhteisökirkoiksi

Töölön seurakunnan seurakuntaneuvosto
05.02.2026 § 9
176/03.01.02/2026

Esittelijä Kirkkoherra, Töölön seurakunta Niemistö Hilkka

Päätösehdotus

Seurakuntaneuvosto käy asiasta keskustelun ja hyväksyy Töölön seurakunnan lausunnon (liite) Suomenlinnan ja Mikael Agricolan kirkkojen siirtämisestä yhteisen seurakuntatyön hallintaan yhteisökirkoiksi. Pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Päätös päätösehdotuksen mukainen.

Selostus

Yhteinen kirkkoneuvosto on kokouksessaan 27.11.2025 päättänyt lähettää lausuntopyynnön Helsingin seurakunnille Suomenlinnan ja Mikael Agricolan kirkkojen siirtämisestä yhteisen seurakuntatyön hallintaan yhteisökirkoiksi. Yhteinen kirkkoneuvosto pyytää Helsingin seurakunnilta lausuntoa asiasta helmikuun 2026 loppuun mennessä.

Taustaa

Helsingin tuomiokirkkoseurakunta on päättänyt maaliskuussa 2025, että seurakunta luopuu Suomenlinnan kirkosta vuoden 2025 loppuun mennessä. Tämä tarkoittaa Suomenlinnan kirkon siirtymistä seurakuntayhtymän hallintaan.

Neuvotteluissa tuomiokirkkoseurakunnan ja seurakuntayhtymän välillä on tavoiteltu ratkaisua, jossa Suomenlinnan kirkko pysyisi seurakuntayhtymän kiinteistökannassa kirkkona. Neuvotteluissa on päädytty alustavaan ratkaisuun, jossa vuodesta 2026 alkaen yhteiset palvelut siirtyy Suomenlinnan kirkon pääasialliseksi vuokralaiseksi ja tuomiokirkkoseurakunta osallistuu kustannusten maksamiseen vain siltä osin, kun se järjestää ko. kirkossa toimintaa.

Tuomiokirkkoseurakunta haluaa pienentää kulujaan myös Mikael Agricolan kirkon osalta. Nykyisellään tuomiokirkkoseurakunta on tilan pääasiallinen vuokralainen ja yhteiset palvelut ovat maksaneet suurimman osan sisäisestä vuokrasta. Seurakuntayhtymän ja tuomiokirkkoseurakunnan käymien keskustelujen perusteella Mikael Agricolan kirkko siirtyisi vuoden 2026 aikana kokonaisuudessaan yhteisen seurakuntatyön hallintaan ja Tuomiokirkkoseurakunta maksaisi kirkkokiinteistön tiloista käytön mukaan. Neuvotteluissa on alustavasti puhuttu noin neljäosan kustannustasosta.

Yhteisen kirkkoneuvoston kokouksen 27.11.2025 § 309 pöytäkirjassa todetaan:

”Seurakuntien kuuleminen Suomenlinnan kirkon ja Mikael Agricolan kirkon tulevaisuuden toiminta- ja rahoitusmallista

Suomenlinnan kirkko ja Mikael Agricolan kirkko ovat näillä näkymin siirtymässä yhteisen seurakuntatyön päävuokralaisvastuulle Tuomiokirkkoseurakunnan luovuttua kiinteistöistä. Nämä kirkot ovat kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia, joita seurakuntayhtymän on erittäin vaikea myydä. Kirkoissa järjestetään helsinkiläisiä palvelevaa seurakunnallista

toimintaa, kuten jumalanpalveluksia, kirkollisia toimituksia ja musiikkitapahtumia. Toiminta kokoa osallistujia laajasti koko Helsingistä ja pääkaupunkiseudulta. Kirkkojen erityispiirteet ja strateginen merkitys huomioiden vastaavia kirkkoja ei löydy Helsingin kirkkokannasta.

Tämän kuulemiskierroksen tavoitteena on kerätä seurakuntaneuvostoilta **näkemyksiä kummankin kirkon rahoitusmallista ja toimintakonseptista.**

Tärkeää on ratkaisukeskeisyys: miten mahdollistamme näiden kahden kirkon ylläpidon ja käytön tulevaisuudessa niin, että ne palvelevat Helsingin seurakuntia ja kirkon jäseniä kokonaisuudessaan parhaalla tavalla? Kenelle vastuu toiminnasta ja rahoituksesta tulevaisuudessa kuuluu? Millaista toimintaa niissä pitäisi järjestää? Miten voisimme kasvattaa näistä kirkoista tulevia tuottoja? Entä miten kustannukset jakautuvat mahdollisimman oikeudenmukaisesti?

Kyseessä on kirkkorakennukset, joissa järjestetään myös seurakunnallista toimintaa, kun ratkaisuun sisältyisi tuomiokirkkoseurakunnan läsnäolo ja toiminnan osittainen järjestäminen. Yhteiskäyttötiloina kirkot ovat kuitenkin Helsingin seurakuntien toiminnan kannalta tiloja, joiden mahdolliseen käyttöön on syytä saada näkemys Helsingin seurakunnilta.

Suomenlinnan kirkko

Kirkko sijaitsee Unescon maailmanperintökohteessa ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa miljöössä. Se on rakennettu vuonna 1854 ja siinä on noin 879 m². Kirkon sisäiset vuokrat ovat 100 000 € vuonna 2026, muut toimintakulut noin 200 000 € ja tuotot noin 50 000 €/vuosi. Merkittävimmät kuluerät ovat kiinteistön lämmitys, sähkö ja huoltopalvelut. Suomenlinnan kirkon käyttö toimituskirkkona on suosituinta kesäkuukausina, jolloin siellä järjestetään paljon avioliittoon vihkimisiä. Suomenlinnassa on ympärivuotista turismia, mikä tekee siitä mahdollisen kohteen turistityön edistämiseksi. Helsinkiin mereltä saavuttaessa se on ensimmäinen näkyvä kirkkorakennus.

Kirkossa on nähty potentiaalia hiljaisuus- ja retiiittitoiminnalle, nuorten tapahtumille ja ympäristöteemoille. Kirkossa voisi järjestää ainutlaatuisen sijaintinsa myötä myös taiteeseen liittyviä yhteistyöprojekteja yhteistyössä helsinkiläisten taiteilijoiden, oppilaitosten ja taideyhteisöjen/-yritysten kanssa.

Toimintakonsepti:

- Mikä olisi mielestänne paras toimintakonsepti Suomenlinnan kirkossa?
 - o (1) Kirkko keskittyy hiljaisuus- ja retiiittitoimintaan ja vastaa siitä koko Helsingin tasolla.
 - o (2) Kirkko keskittyy kasvatukseen ja ympäristöteemoihin. Siellä järjestetään tapahtumia ja pidetään leirejä ympäri vuoden. Toiminta palvelee laajasti helsinkiläisiä lapsia ja nuoria, ympäristöteemojen osalta myös aikuisia.
 - o (3) Kirkko keskittyy turismityöhön ja sen ylläpito rahoitetaan turismista kerättävillä tuotoilla.
 - o (4) Yhdistelmä edellä olevista. Mitä elementtejä pitää sisällään ja missä suhteissa?
 - o (5) Joku muu, mikä?

• Millaisia yhteistyö- tai kumppanuusmahdollisuuksia näette Suomenlinnan kirkon toiminnassa tulevaisuudessa?

• Miten Suomenlinnan kirkon sijaintia voisi parhaiten hyödyntää?

Ylläpidon ja korjausten rahoittaminen:

• Miten Suomenlinnan kirkon rahoitus tulisi mielestänne toteuttaa?

o (1) Yhteisen seurakuntatyön budjettia kasvattamalla (joko suorilla kehysmäärärahojen lisäyksillä tai seurakuntien tulonsiirroilla).

o (2) Kohdistamalla kirkon kulut sen käyttäjille (seurakunnat ja/tai yhteisten palveluiden osastot).

- o (3) Edellä olevia yhdistämällä (missä suhteessa kumpaakin).
 - o (4) Jollain muulla tavoin, miten?
 - Minkä periaatteiden tulisi ohjata Suomenlinnan kirkon rahoitusmallia tulevaisuudessa?
- (Perustelkaa vastauksenne)

Mikael Agricolan kirkko

Mikael Agricolan kirkko on rakennettu vuonna 1935 ja siinä on noin 4 695 m². Kirkon sisäiset vuokrat vuodelle 2026 ovat 493 000 euroa ja muut toimintakulut noin 200 000 euroa. Merkittävimmät kuluerät ovat lämmitys, huoltopalvelut ja sähkö. Tuottoja on noin 50 000 euroa / vuosi. Arvioitu käyttöaste on tällä hetkellä 84 %: kirkossa kokoontuu säännöllisesti Tuomasyhteisö, Anglikaaninen kirkko sekä Agricolamessu. Lisäksi kirkko toimii aktiivisesti nuorten ja nuorten aikuisten tapahtumapaikkana. Nykyisellään kirkon toiminnasta noin 75 % on yhteisöjen toimintaa ja 25 % Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan toimintaa. Tällä hetkellä Helsingin tuomiokirkkoseurakunta on päävuokralaisena. Tulevaisuudessa Helsingin tuomiokirkkoseurakunta toivoo kustannusosuutensa pienenevän.

Tulevaisuuden mahdollisuuksina kirkolla on nähty olevan roolia nimenomaan yhteisökirkkona, joka tarjoaa toimitiloja erilaisille Helsingin ev.lut. seurakuntien omille sekä yhteistyökumppaneiden kokoontumisille. Kirkon varustelua voidaan kehittää kohti monimuotoista kulttuurikirkkoa, jossa on myös studiotiloja Helsingin seurakuntien käyttöön. Toiminnan nykyistä profiilia voidaan vahvistaa nimenomaan nuorten ja nuorten aikuisten kohtaamispaikaksi sekä kristillisen opetuksen (mm. Alfa-kurssit, keskustelutilaisuudet) toimitilaksi.

Toimintakonsepti:

- Mikä olisi mielestänne paras toimintakonsepti Mikael Agricolan kirkossa? o (1) Kirkon käyttö keskitetään yhteisesti toteutettavalle seurakuntatyölle, kuten Helsingin ev.lut. seurakuntien erilaisille, koko Helsinkiä tavoittaville jumalanpalvelusyhteisöille, yhteistyökumppaneille sekä kuoro- ja konserttitoiminnalle.
- o (2) Kirkkoa tarjotaan aktiivisesti seurakuntien, järjestöjen ja yhteisöjen (myös Helsingin ev.lut. seurakuntien ulkopuolisten) käyttöön perimällä käytöstä käypää vuokraa. (Yhteistyökumppaneiden taloudelliset resurssit vuokranmaksuun vaihtelevat suuresti ja tällöin osa nykyisistä käyttäjistä joutuisi todennäköisesti rajaamaan käytössään olevia tiloja / aikaa tai luopumaan tilan käytöstä.)
- o (3) Kirkkoa tarjotaan aktiivisesti muiden helsinkiläisten kirkkokuntien ja kristillisten yhteisöjen käyttöön ilman rahallista vuokraa keskinäistä yhteistyötä syventäen. Miten kirkon ylläpito siinä tapauksessa rahoitetaan?
- o (4) Yhdistelmä edellä olevista. Mitä elementtejä pitää sisällään ja missä suhteissa?
- o (5) Joku muu, mikä?
- Millaisia yhteistyö- tai kumppanuusmahdollisuuksia näette Mikael Agricolan kirkon toiminnassa tulevaisuudessa?
- Miten Mikael Agricolan kirkon sijaintia voisi parhaiten hyödyntää

Ylläpidon ja korjausten rahoittaminen:

- Miten Mikael Agricolan kirkon rahoitus tulisi mielestänne toteuttaa?
- o (1) Yhteisen seurakuntatyön budjettia kasvattamalla (joko suorilla kehysmäärärahojen lisäyksillä tai seurakuntien tulonsiirroilla).
- o (2) Kohdistamalla kirkon kulut sen käyttäjille (seurakunnat ja/tai yhteisten palveluiden osastot / yhteisöt).
- o (3) Edellä olevia yhdistämällä (missä suhteessa kumpaakin).
- o (4) Jollain muulla tavoin, miten?
- Minkä periaatteiden tulisi ohjata Mikael Agricolan kirkon rahoitusmallia tulevaisuudessa? (Perustelkaa vastauksenne)”

Seurakuntaneuvostoja pyydetään ottamaan lausunnoissaan kantaa Suomenlinnan kirkon ja Mikael Agricolan kirkon osalta kahteen kokonaisuuteen: 1) kirkkojen hallinnollinen siirto yhteiseen seurakuntatyöhön, 2) sekä toiminnan organisoimisen ja toiminnan suunnittelun vastuun siirtäminen seurakunnalta yhteiseen seurakuntatyöhön.

Lapsiasiain vaikutusten arviointi:

Katso liite pöytäkirjanote YKN 27.11.2025 §309.

Lisätiedot

Kirkkoherra Hilkkka Niemistö

Jakelu

Helsingin seurakuntayhtymän kirjaamo